

Hyvinvointialueiden ohjausosasto

5.6.2025

Keski-Suomen hyvinvointialue

Valtiovarainministeriön päätös Keski-Suomen hyvinvointialueen oikaisuvaatimukseen hyvinvointialueiden vuoden 2025 rahoituksesta annetusta päätöksestä

Asia

Keski-Suomen hyvinvointialue on hakenut hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain (617/2021) 30 §:n nojalla oikaisua hyvinvointialueille maksettavasta vuoden 2025 rahoituksesta 20.12.2024 annettuun valtiovarainministeriön päätökseen (VN/34112/2024). Keski-Suomen hyvinvointialue toteaa oikaisuvaatimuksessaan, että vuoden 2025 tarveperusteisen rahoituksen laskennassa käytetyt vuoden 2022 tiedot ovat olleet alueen osalta merkittävästi puutteelliset. Alue vaatii, että vuoden 2025 rahoitus tulisi myöntää Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitokselle (THL) joulukuussa 2024 ja tammikuussa 2025 toimitettujen korjattujen tietojen perusteella.

Oikaisuvaatimuksen mukaan Keski-Suomen hyvinvointialueen vuoden 2022 tarvekertoimien laskennasta puuttuneet diagnoosit ovat erityisesti pitkäaikaisdiagnooseja. Hyvinvointialueen tekemän selvityksen mukaan vuoden 2022 aineistosta on puuttunut yhteensä jopa 29 637 diagnoosimerkintää, jotka vaikuttavat 111 eri tarvetekijään. Alue on noudattanut THL:n kansallista potilasasiakirjojen laadintaohjetta, jonka mukaan diagnooseihin ei kirjata sellaisia pitkäaikaisdiagnooseja, joilla ei ole hoidon kannalta merkitystä. Alueen mukaan THL ei ole antanut sellaista ohjeistusta, että pitkäaikaisdiagnoosit tulisi kirjata erikseen kunakin vuonna potilaan käynneille, vaikka tarvelaskenta näin edellyttää, jotta hyvinvointialue saa diagnoosin perusteella rahoituksen. Keski-Suomen hyvinvointialue on toimittanut korjatut tiedot joulukuun 2024 ja tammikuun 2025 aikana THL:lle hoitoilmoitusrekisteriin. Korjatuilla tiedoilla on hyvinvointialueen arvion mukaan merkittävä vaikutus alueen vuoden 2025 rahoitukseen. Oikaisuvaatimuksen mukaan tarvekertoimia ei ole laskettu yhtenäisin perustein eikä hyvinvointialueilla ole mahdollisuutta varmentaa sitä, että tarvelaskennan perusteet ovat muihin alueisiin verrattuna oikeita ja yhteismitallisia.

Keski-Suomen hyvinvointialue vaatii, että rahoituspäätöstä korjataan siten, että alueelle myönnetään rahoitusta vuodelle 2025 puuttuva määrä. Määrä on alueen

arvion mukaan 45,6 miljoonaa euroa, mikäli laskelmaan ei tule muutoksia. Alue vaatii lisäksi, että saamatta jääneelle rahoitukselle on maksettava korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentin mukainen vuotuinen korko sen kuukauden alusta, jona saamatta jäänyt rahoitus olisi tullut maksaa alueelle.

Perustelut

Hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain 14 §:n 3 momentin mukaan hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksen perusteena olevia palvelutarvekertoimia määriteltäessä käytetään terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon sairauksiin ja sosioekonomisiin tekijöihin perustuvista tarvetekijöistä Digi- ja väestötietoviraston, Eläketurvakeskuksen, Kansaneläkelaitoksen, THL:n ja Tilastokeskuksen tietoja. Tarvetekijöistä ja niiden painokertoimista säädetään rahoituslain liitteessä. Keskeisessä asemassa tarvekertoimien määrittelyssä ovat THL:n ylläpitämissä hoitoilmoitusrekistereissä olevat diagnoositiedot, joiden toimittamisesta rekisteriin vastaavat hyvinvointialueet. Kaikkien edellä mainittujen tietojen perusteella THL laskee vuosittain aluekohtaiset tarvekertoimet, jotka ovat hyvinvointialueiden yleiskatteisen rahoituksen perusteena.

THL päättää niistä määrärajoista, joita hyvinvointialueiden tulee noudattaa tietojen toimittamisessa. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta annetun lain (668/2008) 5 c §:n 1 momentin mukaan rekisterinpitäjällä, jonka rekisteritietoja 5 §:n 1 momentissa tarkoitettu Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tiedonsaantioikeus koskee, on velvollisuus luovuttaa laitokselle 5 §:ssä tarkoitettut tiedot laitoksen päätöksen mukaisesti. Mainitun pykälän 2 momentin mukaan Terveyden ja hyvinvoinnin laitos päättää 1 momentissa tarkoitetun tiedonantovelvollisuuden perusteella toteutettavista uusista tiedonkeruista sekä tiedonkeruiden laajentamisesta, niiden antamisesta noudatettavista määrärajoista ja menettelytavoista sekä tiedonantajille toimitettavista palautetiedoista.

Valtiovarainministeriö on pyytänyt THL:ltä selvitystä hyvinvointialueiden oikaisuvaatimuksiin liittyen. THL:n 12.3.2025 antamassa selvityksessä kuvataan, miten THL ohjeistaa yhtenäiset kirjaamiskäytännöt sekä ohjaa terveydenhuollon Hilmo-tietojen tiedonkeruuta Hilmo-oppaassa. Opas ohjaa kaikkia tietojen toimittajia ja tukee ammattilaisten kirjaamista. Vuonna 2022 on ollut voimassa 1.1.2020 voimaan tullut Hilmo-opas (Hilmo – Sosiaali- ja terveydenhuollon hoitoilmoitus 2020: Määrittelyt ja ohjeistus: Voimassa 1.1.2020 alkaen). Vuoden 2020 oppaan jälkeen on julkaistu kaksi opasta (vuonna 2023 voimaan tullut opas) ja alkuvuodesta 2025 julkaistu opas (Ohjeet tietojen toimittamiseen). Uusista oppaista informoidaan tietojen toimittajia ja järjestelmätoimittajia. Hilmo-tietoja THL:lle toimittaville organisaatioille järjestetään myös muuta kirjaamiseen ja tietojen toimittamiseen liittyvää ohjausta. Kirjaamiseen liittyen järjestetään mm. kirjaamisen koulutuksia ja THL:n verkkosivuille on koottu tarkempia tietoja: Usein kysyttyä hoitoilmoitustietojen kirjaamisesta. THL:llä on myös jatkuvaa

yhteydenpitoa hyvinvointialueisiin ja tietojärjestelmätoimittajiin. THL varmistaa hoitoilmoitusrekisteritietojen laatua. Esimerkiksi osana Terveys-Hilmo -tietojen tarkistusprosessia tietojen toimittajille tuotetaan yhteenvetopalaute aineistojen keskeisistä tiedoista, jos havaitaan yli 10 %:n muutoksia edellisestä vuodesta. Palaute toimii menetelmänä virheiden ja puutteiden havaitsemiseen.

Valtiovarainministeriö on lisäksi pyytänyt tarkempaa selvitystä Keski-Suomen hyvinvointialueen oikaisuvaatimuksessa mainittuun pitkäaikaisdiagnoosien kirjaamisohjeisiin liittyen. THL:n 17.4.2025 ja 27.5.2025 toimittamien selvitysten mukaan vuoden 2022 diagnoosien kirjaamista ohjeistettiin vuoden 2020 alusta voimaan astuneen hoitoilmoitusoppaan mukaan siten, että *pitkäaikaisdiagnoosi ilmoitetaan potilaan jokaisen käynnin ja hoitojakson tiedoissa. Sillä on yleensä merkitystä useiden käyntien tai hoitojaksojen aikana, vaikka ne eivät olisi hoidon varsinainen syy.* Keski-Suomi näyttää soveltaneen hoitoilmoitusoppaan sijasta tietojen toimittamiseen Potilastiedon kirjaamisen yleisopasta. Potilastiedon kirjaamisen yleisoppaan ensisijainen tarkoitus on tukea ja ohjeistaa potilastietojen kirjaamisessa terveydenhuollon ammattihenkilöitä kuten lääkäreitä, kirjaamaan käynneillä tai muiden palvelutapahtumien yhteydessä potilastietoja potilasasia-kirjoihin. THL ei selvityksen mukaan tunnista ristiriitaa Potilastiedon kirjaamisen yleisoppaan ja Hilmo-oppaan välillä, koska näiden oppaiden ohjeet kohdistuvat rekisteritiedonkeruun eri vaiheisiin. Hyvinvointialueiden tulee noudattaa tietojen toimittamisessa kunakin kalenterivuonna voimassa olevia hoitoilmoitusoppaan mukaisia kirjaamisohjeita. THL toteaa, että hyvinvointialueiden vastuulla on varmistaa, että diagnoosit kirjataan oikein, kunakin vuonna voimassa olevan hoitoilmoitusoppaan mukaisesti ja tiedot toimitetaan oikea-aikaisesti THL:n hoitoilmoitusrekistereihin.

THL:n edellä mainitun selvityksen mukaan Keski-Suomen oikaisuvaatimuksessa esitetyt diagnoosipuutteet on tunnistettu alueiden käytettävissä olevista aineistoista, joiden rajaukset eivät vastaa THL:n tarvevakiointityössä käytettyjä rajauksia. Tällä on olennainen merkitys, kun pyritään hahmottamaan puutteiden tarvevakiointiin aiheuttamaa todellista mittaluokkaa. Keski-Suomen hyvinvointialueen oikaisuvaatimuksessa tehdään suoraan arvio diagnoositietojen täydentävien toimitusten johdosta tarvittavan lisärahoituksen määrästä. Diagnoositietojen laajentamisen vaikutuksia on oikaisuvaatimuksessa arvioitu sairausluokkatasolla, vertailemalla Keski-Suomen potilastietojärjestelmän tietoja THL:n julkaisemiin sairausluokkien keskiarvoihin. Oikaisuvaatimuksesta jää kuitenkin epäselväksi, onko poiminnassa varmasti huomioitu yhden henkilön sairausluokka vain yhden kerran, joten epätarkkuuksien vuoksi on mahdotonta ottaa kantaa tarkemmin heidän arvioonsa vaikutuksista. Mikäli hyvinvointialueen havaitsemissa puuttuvissa diagnoositiedoissa on päällekkäisyyttä THL:n käyttämien tietolähteiden (hoitoilmoitusrekisterien lisäksi myös useat muut tietolähteet, kuten Kelan lääkekorvausoikeudet), ei palvelutarve kasva niiltä osin

lainkaan. Tapauksen havaitsemiseksi riittää, jos henkilöllä havaitaan edes jokin tarvevakiointiin sisältyvän sairausluokan sisältämä koodi yhden kerran tarkastelussa olevan kalenterivuoden aikana. Lisäksi Keski-Suomen hyvinvointialueen oikaisuvaatimuksen mukaan arvio puuttuvista tiedoista on muodostettu lääkärikäyntien aineistosta, jota ei ole kyetty rajaamaan vain vastaanottokäynteihin. Tarvevakiointimallissa tiedot on perusterveydenhuollon osalta huomioitu vain lääkäreiden avosairaanhoidon vastaanottokäynneistä, mistä aiheutuu eroja havaittuihin tapausmääriin.

Valtiovarainministeriön THL:ltä saaman selvityksen mukaan hyvinvointialueiden on tullut toimittaa THL:lle vuoden 2025 rahoituksen perusteena olleet vuoden 2022 diagnoositiedot viimeistään 31.5.2024. Tämän niin kutsutun jäädytyspäivämäärän jälkeen tulleita aineistoja ei ole sisällytetty rahoituksen tarvelaskelmiin. Tästä säännöstä ei ole THL:n selvityksen mukaan tehty poikkeuksia mitään hyvinvointialuetta koskien. Edellä mainitun määräajan jälkeen vuoden 2022 hoitorekisteri-ilmoitustietoihin on vielä ollut mahdollista toimittaa alueilta korjauksia ja täydennyksiä, mutta näitä muutoksia ei ole enää otettu huomioon vuoden 2025 rahoituksen perusteena. Täydennyksiä otetaan vastaan sen takia, että tietoja käytetään laajasti myös erilaisessa tutkimuskäytössä.

Valtiovarainministeriö korostaa, että Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tulee toiminnassaan noudattaa voimassa olevaa lainsäädäntöä kuten hallintolain (434/2003) 6 §:ssä säädettyjä hallinnon oikeusperiaatteita, joiden mukaan viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti ja viranomaisen toimien on oltava puolueettomia. Valtiovarainministeriön saaman selvityksen mukaan THL on noudattanut asiassa voimassa olevaa lainsäädäntöä ja rahoituksen perusteena olevat tarvekertoimet on laskettu hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain mukaisesti. Täten perustetta Keski-Suomen hyvinvointialueen vuoden 2025 rahoitusta koskevan päätöksen muuttamiselle ei ole.

Valtiovarainministeriö vastaa hyvinvointialueiden rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä, rahoitusmallin kehittämisestä sekä rahoituksen toimeenpanosta. Rahoitusmallin toimivuuden kannalta rahoituskriteerien tietopohjan luotettavuudella on olennainen merkitys. Hyvinvointialueiden toiminnan ensimmäisinä vuosina aluekohtaisten tarvekertoimien perusteena olevissa diagnoositiedoissa on havaittu sellaista vuosikohtaista vaihtelua, joka ei välttämättä johdu alueen asukkaiden palvelutarpeiden muutoksista, vaan taustalla on esimerkiksi tietojen toimittamiseen liittyviä tietoteknisiä ongelmia sekä mahdollisesti eroavuuksia alueiden kirjaamiskäytännöissä. Valtiovarainministeriö on käynyt syksyllä 2024 yhdessä THL:n ja sosiaali- ja terveysministeriön kanssa läpi tietojen toimittamisen menettelyjä ja aikatauluja ja lisäksi asiaa on käsitelty muun muassa hyvinvointialuejohtajien verkostossa.

THL käyttää palvelutarpeen laskennassa sairauksien tunnistamiseen suurta määrää tietolähteitä henkilötasolla, ja sairauksien yleisyydet muodostuvat siinä monen tietolähteen perusteella. Koska henkilöllä voi olla useita kirjauksia samasta sairaudesta useissa eri tietolähteissä, ei käytettyjä sairauksien havaintomääriä ole mahdollista laskea suoraviivaisesti summaamalla tietolähdekohtaisia sairausmääriä yhteen. Aineistotoimitusten validoinnin tukemiseksi THL tulee jatkossa julkaisemaan vuosittain maaliskuussa edeltävän vuoden tietoja koskevan ennakkollisen sairaustietotaulukon, jossa raportoidaan sairausluokakohtaiset havaintomäärät alueittain. Havaintomäärissä erotellaan kokonaishavaintomäärä ja pelkästään hoitoilmoitusrekisterien perusteella saatava havaintomäärä.

Kehitystyötä tarvekertoimien tietopohjan luotettavuuden parantamiseksi jatketaan kuluvana vuonna yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön sekä THL:n kanssa ja yhdessä kaikkien hyvinvointialueiden kanssa. Kuluvan vuoden aikana valmistellaan myös hallitusohjelman mukaisesti rahoituslaissa säädetyn tarvemallin päivittämistä. Päivitys perustuisi THL:n elokuussa julkaistavaan tutkimukseen. Valmisteluun liittyen on tarkoitus käsitellä tarvemallia tarkemmin myös alueiden kanssa.

Päätös

Keski-Suomen hyvinvointialueen oikaisuvaatimus valtiovarainministeriön päätöksestä 20.12.2024 (VN/34112/2024) hyvinvointialueille maksettavasta vuoden 2025 rahoituksesta hylätään, koska päätös on tehty hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain (617/2021) mukaisesti.

Osastopäällikkö, ylijohtaja

Ville-Veikko Ahonen

Hallitusneuvos

Eeva Mäenpää

Liite

Valitusosoitus

LIITE

Valitusosoitus

Valitusviranomainen

Tähän päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta Hämeenlinnan hallinto-oikeudelta kirjallisella valituksella. Valituskirjelmä osoitetaan valitusviranomaiselle ja se on toimitettava valitusajassa hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Tiedoksisaantipäivän osoittaa tiedoksianto- tai saantitodistus. Milloin kysymyksessä on sijaistiedoksianto, päätös katsotaan saadun tiedoksi, ellei muuta näytetä, kolmantena päivänä tiedoksianto- tai saantitodistuksen osoittamasta päivästä. Virkakirjeen katsotaan tulleen viranomaisen tietoon saapumispäivänään.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- päätös, johon haetaan muutosta, miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta, mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi ja millä perusteilla muutosta vaaditaan
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- päätös, johon muutosta haetaan, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta
- asiamiehen valtakirja
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Sen voi omalla vastuullaan lähettää myös postitse tai toimittaa lähetin välityksellä. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille

valitusajan viimeisenä päivänä ennen aukioloajan päättymistä. Hallinto-oikeuden kirjaamon aukioloaika on kello 8.00 - 16.15.

Valittajalta peritään hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 310 euroa. Tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Hallinto-oikeuden yhteystiedot:

postiosoite	Raatihuoneenkatu 1 13100 Hämeenlinna
käyntiosoite	Arvi Kariston katu 5
puhelin (as.palvelu/kirjaamo)	029 56 42210
sähköposti	hameenlinna.hao(at)oikeus.fi (korvaa at-merkintä @-merkillä)
faksi	029 56 42269

VN/34112/2024-VM-17

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: